

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 184/2023
06.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Цакула, председника већа, Јелене Ивановић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Ивановић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2019/22 од 21.07.2022. године, у седници одржаној 06.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2019/22 од 21.07.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1 839/20 од 17.03.2022. године, те одбија захтев туженог да се обавезе тужилац да му накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 39.851,00 динара у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 839/20 од 17.03.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу сменског рада исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате, ближе наведено тим ставом изреке и да на досуђене новчане износе за тужиоца уплати доприносе за обавезно пензијско инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 68.740,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2019/22 од 21.07.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 839/20 од 17.03.2022. године у ставу један изреке и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате и да на ове износе у корист тужиоца уплати

надлежном Републичком фонду за ПИО доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П1 839/20 од 17.03.2022. године и одбијен као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 68.740,00 динара са законском затезном каматом. Ставом трећим изреке обавезан је тужилац да туженом на име трошкова првостепеног поступка плати износ од 1.950,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова другостепеног поступка плати износ од 8.740,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено, преко пуномоћника, изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, потребе да се размотре правна питања у интересу равноправности грађана и потребе уједначавања судске праксе.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18 и 18/20) у даљем тексту: ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време и у утуженом периоду је рад обављао тако што је сваки други дан радио по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што се један дан ради од 07 до 19 часова, други дан је пауза и тако се циклус понавља. Тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцу, зараду није увећавао за рад по основу сменског рада за 8,9%, сходно одредби члана 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, оценивши да је тужилац у наведеном временском периоду радио у сменама и зато има право на увећану зараду у складу са чланом 108. Закона о раду и чланом 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора туженог, у висини утврђеној вештачењем.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца. По налажењу тог суда, начин рада тужиоца нема карактер сменског рада због чега он неосновано потражује од туженог исплату по том основу.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 63. ст. 1. и 2. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05...75/14), рад у сменама је организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или

недеља. Запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена.

Према одредби члана 108. став 4. Закона о раду, општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Сл. гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4) прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12/36, Врховни касациони суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев тужиоца и обавезао туженог на исплату тужиоцу тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима.

По оцени Врховног касационог суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4) Посебног

колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зраду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, у утуженом периоду, а правилно је првостепени суд обавезао туженог да за тужиоца изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО и тужиоцу накнади трошкове поступка.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му исплати наведену накнаду, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду.

С обзиром на изнето, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Полазећи од успеха у поступку по ревизији и тражених трошкова, обавезан је тужени да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у укупном износу од 39.851,00 динара, и то: на име ангажовања пуномоћника адвоката за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара на основу Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ бр. 121/12, 99/20, 37/21), као и таксе за ревизију у износу од 8.740,41 динара и одлуку по ревизији у износу од 13.110,62 динара, применом Закона о судским таксама – („Службени гласник РС“ број 28/94, ... 95/18), на основу члана 153. став 1, члана 154. и 163. ЗПП.

Из тих разлога, Врховни касациони суд је, применом одредбе члана 165. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Џакула, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић